"Ik, Pieter Stuyvesant, ...

...bij de gratie der Hoogmogende Heren Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden, van Zijne Hoogheid de prins van Oranje en der Edele Heren Directeuren van de geprivilegieerde West-Indische Compagnie, directeur-generaal van Nieuw-Nederland, Curaçao, Aruba en Bonaire, neem bij deze de ambtelijke bevoegdheden van Uedele over. Ik dank u voor deze ontvangst."

Met deze woorden nam Pieter Stuyvesant op 11 mei 1647 het ambt van directeur-generaal van Nieuw-Nederland over van zijn afgezette voorganger Willem Kieft.

Pieter Stuyvesant werd geboren te Weststellingwerf (Friesland) in 1611 of 1612 en overleed te New York in 1682. Deze gouverneur van Nieuw-Nederland, zoon van een predikant, trad reeds jong in dienst van de West-Indische Compagnie en werd in 1642 directeur van Curaçao.

Stuyvesant heeft enige tijd aan de toenmalige universiteit van Franeker gestudeerd. Er schijnt iets gebeurd te zijn met de dochter van zijn huisbaas, als gevolg waarvan hij Franeker moest verlaten. Het was aan het eind van zijn vlegeljaren, want nadien heeft hij scrupuleus de kerk van zijn vader gediend en even plichtsgetrouw de West-Indische Compagnie bij welke hij in dienst trad. Eerst op haar kantoren, daarna in Brazilië als supercarga op het eilandje Fernando de Noronha, vanwaar hij in 1635 werd overgeplaatst naar Pernambuco. In 1638, terwijl hij in Amsterdam verbleef, benoem-de de Kamer Stuyvesant tot Compagniesagent op Curaçao. Stuyvesants taak was het de prijs-schepen te controleren en te zorgen dat de lading in Amsterdam kwam. Voor een man van om-streeks 27 jaar een verantwoordelijke en tegelijk lucratieve betrekking, want een bepaald percentage van de prijs gemaakte schepen en goederen was voor de Compagniesagent.

Na een expeditie tegen St Maarten in 1644 waarbij hij als gevolg van een schot zijn rechterbeen verloor, is Stuyvesant, vermoedelijk in verband met de verdere verzorging van zijn inderhaast geamputeerde been, naar Nederland gegaan.

In mei 1645 besloten de Heren XIX Willem Kieft als directeur-generaal van Nieuw-Nederland te vervangen door Stuyvesant, aan wie dan behalve Nieuw-Nederland ook Curaçao zou worden toevertrouwd. Om onbekende redenen heeft het nog tot de vergadering der Heren XIX van 28 juli 1646 geduurd eer Stuyvesant zijn aanstelling kreeg als directeur-generaal van Nieuw-Nederland, Curaçao, Aruba en Bonaire. In december 1646 vertrok hij naar zijn nieuwe standplaats. Het was een barre reis, 18 van de ongeveer 100 passagiers kwamen om, en na in de tweede helft van maart 1647 bij St Kitts nog een smokkelschip te hebben genomen, arriveerde Stuyvesant te Curaçao. Niettegenstaande de protesten van Stuyvesants officieren, die aanvoerden dat de situatie in Nieuw-Nederland spoedig doorreizen noodzakelijk maakte, verbleef Stuyvesant drie weken op ons eiland. Daarna vertrok hij naar Nieuw-Nederland waar hij de carrière maakte waardoor hij beroemd werd. Stuyvesant had onmiskenbaar dictatoriale neigingen, een eigenschap die hem bij het op orde stellen op zaken ten goede kwam. Jammer ongetwijfeld, dat deze trek zich later, toen hij Curaçao reeds had verlaten, tot despotie ontwikkelde. Hij trok zich niets aan van de hem door zijn superieuren toegevoegde raadslieden. Het in hoger beroep gaan van door hem gewezen vonnissen, beschouwde hij als hoogverraad. Hij verkondigde de theorie dat hij, evenals de Prins in Nederland, boven de wet behoorde te staan. Over zijn bewind in Nieuw-Nederland regende het klachten bij de Staten-Generaal.

Stuyvesants betekenis ligt niet op Curaçao, doch in Nieuw-Nederland, want ook al verloor hij het in 1664, hij is daar de grondlegger geworden van de welvaart waarin zich Nieuw-Engeland later mocht verheugen. Voor Curaçao heeft Stuyvesant slechts geringe betekenis: de wraaktocht van 1642, het organiseren van de slavenmarkt, een niet uitgevoerd bevolkingsplan en, na zijn vertrek naar Nieuw Amsterdam, het zenden van enige Indianen naar Bonaire in 1660 en van wat levens-middelen in 1664.

Al mag men aannemen dat zijn intern beleid alhier van zo'n aard was dat hij voor het directeur-schap van Nieuw-Nederland, waarvoor ook Van Walbeeck in zijn tijd geschikt werd geoordeeld, in aanmerking kwam.

Stuyvesant hield niet van Curaçao. Hij stelde voor deze kolonie, welke in die eerste jaren inderdaad nogal veel geld kostte, liever te verlaten. Toen hij zag dat dit plan geen ingang vond bij de Staten-Generaal, die immers extra subsidies aan de Compagnie hadden toegekend voor het behoud ervan, lanceerde hij het plan Curaçao te verenigen met Nieuw-Nederland. Zelf zou hij dan geen resideren in Nieuw-Nederland en aan Curaçao moest niet meer ten koste gelegd worden dan strikt nodig was om een Nederlandse kolonie te blijven. Zijn memorie hierover aan de Heren XIX vond bijval. De vraag bleef wat men eigenlijk met onze eilanden zou doen, want als de vrede eenmaal zou zijn gesloten had men geen behoefte meer aan een oorlogshaven in de Kraal. Er werden voorstellen gedaan de drie eilanden aan particulieren ter kolonisatie over te laten en op Curaçao een slaven-depot te vestigen. Toen de directeur-generaal na een verblijf op ons eiland naar Nieuw-Amsterdam vertrok, liet hij Lucas Rodenburch als vice-directeur achter.

Op 11 mei 1647 zette Pieter Stuyvesant voet aan wal in Nieuw-Amsterdam, als gouverneur-generaal van Nieuw-Nederland en de andere handelsgebieden van de West-Indische Compagnie. Tekenend voor deze predikantszoon en stoere Calvinist was vrijwel onmiddellijk na zijn aankomst, zijn gang naar de kerk, waarbij hij tegelijk de gelegenheid had te constateren dat Nieuw-Amsterdam uit niet veel meer dan een handjevol gammele huizen en een paar smalle straatjes bestond. Diezelfde avond nog stelde hij enkele verordeningen op om de ergste wantoestanden uit de weg te ruimen. Dat was ook wel nodig: met eigen ogen zag hij zijn naaste medewerker, de drankzuchtige secretaris-generaal, achter een halfnaakt Indianenmeisje aanhollen, terwijl soldaten bezig waren glazen, tafels en stoelen van de dominee aan diggelen te smijten. Met wetten en straffen vocht hij tegen gezagsondermijning en corruptie. Alleen op zijn hoge post verduurde hij de felle kritiek van zijn opdrachtgevers en onderdanen, maar, *"als je niet wilt dat de kraaien om je heen krassen, dan moet je niet als spits op de toren gaan staan"*, waren de woorden waarmee hij zichzelf tracht te troosten.

Gouverneur-generaal Pieter Stuyvesant heeft in zijn 17-jarige bestuursperiode Nieuw-Amsterdam gebouwd en dat niet in een rustige en vreedzame tijd. Zijn houten been gebruikte hij als knuppel om zich de moordlustige Indianen van het lijf te houden. Keer op keer had hij te kampen tegen aanvallen van Zweedse kolonisten, tegen sektariërs en heksenjagerij. Toen een grote aanval van Engeland dreigde, smeekte hij tevergeefs de Heren in Amsterdam om hulp. In 1664 moest hij dan ook capituleren. De Brede Weg werd Broadway, Walstraat werd Wallstreet, Nieuw-Amsterdam werd New York, Breukelen werd Brooklyn en de daalder werd de dollar.

CURAÇAO
MARITIME MUSEUM

De naam Pieter Stuyvesant komt u ook weer tegen in het Maritiem Museum Curaçao aan de v/d Brandhofstraat te Scharloo. Het Musuem is geopend van dinsdag tot en met zaterdag van 09.00 uur tot 16.00 uur. Voor meer informatie kunt u bellen met 465-2327.